

EESTI POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 49 (259)

3. detsembril 1926 a.

VI. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas . . . . . Mk. 1000.—
 poolaastas . . . . . " 500.—
 veerandaastas . . . . . " 250.—
 Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas . . . . . Mk. 800.—
 poolaastas . . . . . " 400.—
 veerandaastas . . . . . " 200.—

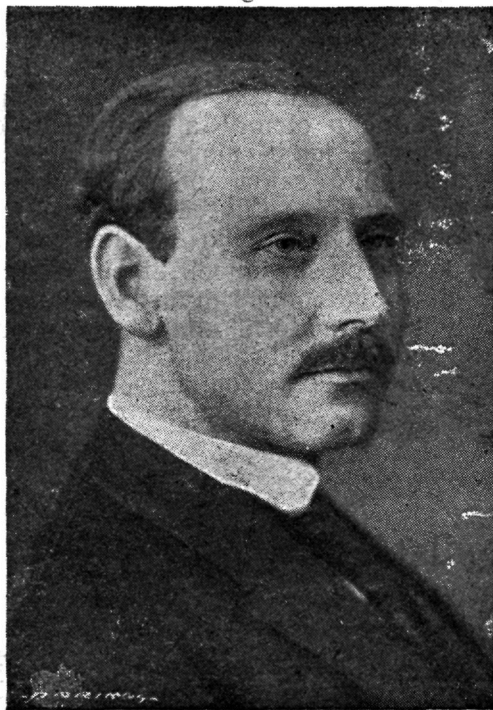
Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

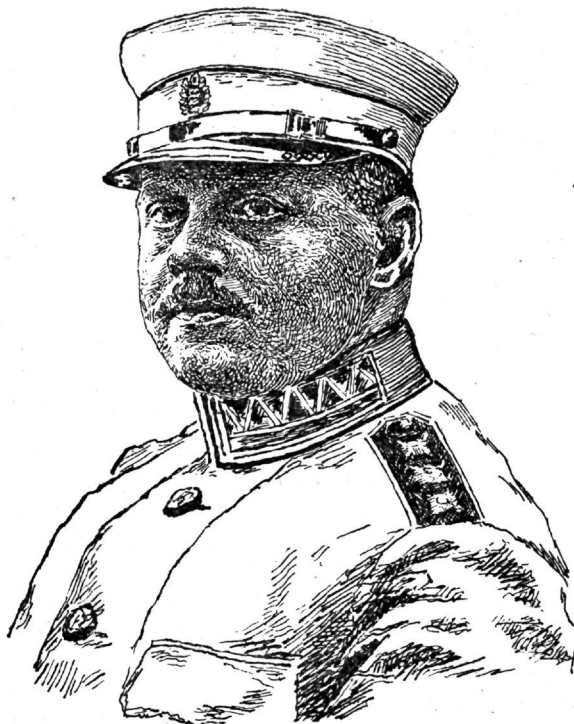
Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kabinetid k. 12—13
 Toimetuse ja kontori: Tallinn, Toompää lossis. Tel. 7-24
 Kuulutuste hinnad
 1/1 lehek. Mk. 4000.— 1/4 lehek. Mk. 1000.—
 1/2 " " 2000.— 1/8 " " 500.—
 1/3 " " 1350.— 1/16 " " 250.—
 Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% kallim.
 Adressi muutmine 30 mk.

Address kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

„Eesti Politseilehe“ asutajad.

End. sisem., riigikogu esim. K. Einbund.

End. politsei peavalitsuse ülem H. Kuben.

Sisu: 1) K. Einbund, „Eesti Politseilehele“ tema viiendaks aastapäevaks. 2) Th. Rõuk, „E. Politseileht“ ja tegelised juristid. 3) O. Angelus, „E. Politseilehe“ alustamine ja aegkirja viie esimese ilmumisaasta ajalugu. 4) O. Tolmoff, Tallinna-Harju prefektuuri õnnesoov. 5) E. Jürisson, Viis aastat kasvatusööd. 6) E. Kübarsepp, Kas politseileht või administratiiv-õiguslik aegkiri? 7) Eugen Maddison, „Eesti Politseileht“ ja kaastöö. 8) E. Mets, Politseileht kasvatusabinõuna. 9) A. Tamman, Politseileht ja tegeline politseitöö. 10) A. Liit, Kriminaal-kutsekirjandus ja kuritegijad. 11) N. Reiman, Politsei koosseisude vähendamisest. 12) Meie politsei arenemine ja tulevik. 13) A. Tenson, Seltskondliku julgeoleku delegaat. 14) Kuulutused.

„Eesti Politseilehele“

tema viiendaks aastapäevaks soovin tuhat terviseid, tuhat terviseid ka tema toimetajatele ja kaastöölistele.

Mul tuleb meele, kui pidasime nõu ministeeriumi lähemate kaastöölistega, esimesel asutamiskoosolekul, missugused raskused seisid meil silme ees. Kõige esmalt lehe ainealine seisukord. See hirmutas meid. Kust võtta raha? Abirahade peale ei olnud suuremaid lootusi. Ka ei tahtnud meie neid kasutada. Sest iga elujõuline eraajakiri peab ennast ise üleval pidama. Ka kartsime meie abirahasid, sest see oleks võinud mulje tekitada, nagu ei oleks „Eesti Politseileht“ eesti politseinikkude vaba häälekandja, vaid ametlik leht: „Politseilehe“ isadel oli aga tahtmine, et eesti politseinikkude ajakiri ei tarvitse olla ametlik ajakiri ja ei võigi olla. Teisest küljest meie aga teadsime, et ükski eesti eriajakiri ei tule omaga välja. Kõigile maksetakse juure.

Tänasel päeval viieaastase töö peale tagasi vaadates näib, et algpäevade ettevaatus ning hirm on „E. Politseilehe“ juhtidele suureks kasuks olnud. Alati piskuga, iseenese jõuga, eemaldati laiumine, kuid selle tagajärjel on ka „E. Politseileht“ vabaks jäänud, ta on iseenese peremees. Ta ei nuru kuskilt ega kelleltki. Võime öelda, peaaegu ainuke eriajakiri, kes omaga püüab välja tulla. Siin kohal ei saa aga tänamata jätta neid heatahtlikke annetajaid, kes neil algaastail aidanud lehele ainelist alust panna.

Ma kirjutan sellest põhjusel, et lugupidamist avaldada eesti politseinikkude perele, kes oma eriajakirja ülevalpidamisel muist ametkondadest ja seltskonnakihtidest sellega ees sammuvad.

Viie aasta jooksul on lehele majanduslikult pandud terve alus. Hea oleks, kui see ka nii edasi areneks.

Teiseks kartsime meie asutamisel, kas eesti politseipere juhid ning tegelased oma erialal küllaldaselt süvenenud ning ettevalmistatud on, et politsei eriteaduslikku ajakirja sisuliselt ülevalpidada. Mina ei tahaks selles kellelegi meelitusi öelda, aga tunnustama pean küll, et niihästi ministeeriumi tegelased kui ka tegelased kohtadel on eesti politsei- ning administratiiv-teadust ja praktikat küllaldaselt sügavalt mõistnud ning võtnud. Kuid ei saa salata, et „E. Politseileht“ kui administratiiv-õiguslik ajakiri on aastate jooksul eesti politsei ja administratsiooni alade arenemisele ning nende teaduste praktilisele süvenemisele omalt poolt palju kaasa aidanud.

Viienda aastapäeva puhul on mul tunne, et algsädemed eesti politsei administratiiv-teaduslikus ettevalmistuses on külvatud õieti. Järgnevat aastail neist kujunev leek peab olema aluspanniks, et meie oma riigi julge- ning heaoleku radadel sammume sama põhjalikku ning moderni administratiivteaduse valguse teid, nagu kõik muud haritud ilmariigid.

Meil kõigil on hea meel, et eesti politseinik nii soojalt oma rahvuslikku südamesse võtab moderni administratiivteaduse tulemusi ja neid rakendab oma rahva julge- ning heaoleku teenistusse.

Tallinna, 30. nov. 1926. a.

K. Einbund.

„E. Politseileht“ ja tegelised juristid.

End. siseminister, vann. adv. Th. Rõuk.

Tulevane eesti politsei ajaloo kirjutaja peab tahes tahtmata terve peatüki omast tööst pühendama „Eesti Politseilehele“. „Eesti Politseileht“ on saanud möödapää-

sematuks osaks politsei organismis. Õieti mitte üksnes politsei organismis, vaid pikamisi, kuid järjekindlalt hakkab tema vastavalt oma ellukutsuja ja looja, end. sise-

ministri Karl Einbundi soovile koondama oma ümber tervet administratiiv-õiguse alal tegutsevat juristide peret. „Eesti Politseileht“ on samuti kui politsei organisatsioon ise ajaliselt mitte pika, kuid silmnähtava edenemise läbi teinud. Samuti, kui endine viletsalt riidetatud, kasvatamatu miilitsamees, kes isegi streigiga ähvardas, kaugel on praegusest Eesti Vabariigi politsei kordnikust, kes rahulikult ja iseteadvalt juhib ja valvab tänavaelu, on ka praegune „Eesti Politseileht“ oma viieaastase ilmumise kestel kasvanud huvitavaks, teaduslikuks aegkirjaks, olles oma alguspäevil võrdlemisi saamatu, nii keeleliselt kui ka sisuliselt.

Ellukutsutud meie politsei looja, end. siseministri Karl Einbundi poolt, ei olnud kõrvaltvaatajal palju lootusi tema kestvusse. Ei olnud õieti majanduslisi ressurse, puudusid vastavad jõud ajakirja juures ja kõige suurim hädaoht igale ajakirjale on tema kroonujoon.

Isiklikult mäletan majanduslisi raskusi 1924. aastal aegkirjal, ka toimetuses oli kodune kriis. Kuid mõlemist saadi õnnelikult

üle ja aegkiri sai omale aja- ja asjakohase toimetuse, mis senini püsinud. Selle euroopalikult intelligentse (sõna parimas mõttes) toimetuse jõul, kes armastusega asja on ajanud, on „Eesti Politseileht“ leidnud laialdast teed ka meie tegeliste juristide hulka, kuna meil olude sunnil pea ükski tegeline jurist ennast tervelt administratiiv-õiguse alale ei või pühendada. Päävakorral olevate administratiiv-õigusliste küsimuste üle on avaldanud „Eesti Politseileht“ alaliselt artikli või koguni kahega oma seisukohta. Sellest ka tarvidus tema järele. Jääks soovida, et meie riigikohtunikud ühel ehk teisel juhusel „Eesti Politseilehes“ sõna võtaksid, siis oleks ka kõik administratiiv-õiguse alal tegutsevad juristid koondatud.

Igal juhusel on „Eesti Politseilehel“ täieline õigus rahuldusega oma viieaastase ilmumise peale tagasi vaadata, kindlas teadmises, et tema ühtki sammu tagasi pole astunud, vaid tema ilmumine on järje- ja kavakindel edenemine.

Soovin edu ja jõudu juubilarile!

„Eesti Politseilehe“ alustamine ja aegkirja viie esimese ilmumisaasta ajalugu.

Oskar Angelus.

Täna viie aasta eest, 3. detsembril 1921. a., ilmus „E. Politseilehe“ esimene number. Viis aastat ei tähenda isenesest midagi, kuid ei tohi unustada, et meie iseisvuse ajalugu on üldse lühike ja kui eesti politsei võis hiljuti pühitseda alles oma kaheksandat aastapäeva, siis pole viis aastat sugugi vähe.

„Eesti Politseilehe“ väljaandmise algatajateks on end. siseminister, praegune riigikogu esimees K. Einbund ja endine politsei peavalitsuse ülem H. Kuben. Viimane murdis pikemat aega pead, kuidas kutsuda ellu eriaegkirja politseile, sest pearaskuseks tol ajal oli tarvilikkude jõude puudus. Viibides väljamaal, läks H. Kubenil korda Berliinist Tallinna meelitada K. Reinbergi, kes oli vene ajal juba politsilehtede kaastööliseks ja kelle kohta arvata võis, et tema, kui end. tegelik politseinik ja kirjanik, saab ülesandega hakkama.

K. Reinbergi (sel ajal politsei peavalitsuse käskudetaija ametnik) pika ja põhjaliku ettekande alusel 6. oktoobrist 1921.

a., milles tähendatud põhjused, mis sunnivad eriaegkirja väljaandmisele asuma, on märgitud tulevase politseilehe ülesanded ja siht ja kokku seatud täpne eelarve, hakkas asi nihkuma ja omas juba reaalse kuju. Peale eelarve kärpimist (tuludest jääti välja kordnikkude tellimised ja kulude osast tõmmati maha mõned tööjõud) sellekohastel toleaeegse siseministri K. Einbundi näpunäidetel, esitas K. Reinberg uue ettekande 17. oktoobril 1921. a. ning viimases leiduvad põhimõtted ja rahalised kalkulatsioonid olid erikomisjonile aluseks otsuste tegemisel, mis kokku astus 19. okt. 1921. a. koosseisus: siseminister Einbund, kohtupalati prokurör Peterson, politsei peavalitsuse ülem Kuben, kriminaalpolitsei peavalitsuse ülem Kuus, kaitsepolitsei peavalitsuse ülem Lensin ja käskudetaija ametnik Reinberg. See koosolek on „E. Politseilehele“ ajalooline, sest seal otsustati põhimõttelikult politseilehe väljaandmisele asuda, aegkirja kord nädalas välja anda ja uuele aegkirjale anda nimetus: „Eesti Politseileht“. Eriti pooldas aeg-

kirja väljaandmist ka kohtupalati prokurör.

Et politsei allus tol ajal veel kahele ministeeriumile (teatavasti oli kriminaalpolitsei peavalitsus kohtuministeeriumi all), kutsus siseminister 27. okt. 1921. a. uue komisjoni kokku, koosseisus: siseminister, kohtuminister ja kohtupalati prokurör. Ka see komisjon pooldas ühel häälel eriaegkirja väljaandmist, olles arvamisel, et väljaandjaks peab olema eriline toimetuskomisjon, kuhu kuuluvad kolme iseseisva politsei peavalitsuse juhid ning prokuratuuri esitaja. Prokurööri ettepanekul jääti siiski toimetuskomisjonist välja prokuratuuri esitaja, kusjuures aga prokurör kindlustas prokuratuuri kaasabi ja kaastööd, eriti juriidiliste küsimuste lahendamisel.

Juba 31. oktoobril kirjutasid siseminister Einbund ja kohtuminister Reichman „Eesti Politseilehe“ põhikirjale alla, mille järele „E. Politseileht“ on kogu Vabariigi politsei häälekandja ning tema ülesandeks on: politseiametnikke ligemalt tutvustada politsei kohta käivate seadustega, määrustega ja korraldustega; lahendada politsei tegevuses tekkivaid tehnilisi, juriidilisi ja kutse küsimusi, laiendada politseiametnikkude silmaringi üldistes küsimustes ja kaitsta politseiametnikkude kutsehuvisid. „E. Politseilehe“ juhtimine ja majandusliste küsimuste lahendamine anti toimetuskomisjoni hoolde, kuhu kuulusid politsei peavalitsuse, kriminaalpolitsei ja kaitsepolitsei peavalitsuste esitajad — tegelikult moodustasid selle komisjoni hrad Kuben, Kuus ja Tenson, kusjuures komisjoni juhatajaks valiti hra Kuben. 5. nov. valiti siis ka esimene toimetaja, mis kuulus toimetuskomisjoni kompetentsi. Toimetajaks valiti ühel häälel K. Reinberg.

Peale mitmesuguste tehniliste küsimuste lahendamise: missuguses trükikojas aegkirja trükkida, kui suur peab olema aegkirja kaust, mitu eksemplari trükkida jne. ja vastavate ringkirjade, seletuste ja korralduste levitamise politsei rohkearvulisele perele, võis leht lõpuks ilmuda.

„E. Politseileht“ trükiti algul „Kiri“ trükikojas, aprillikuust 1922. a. alates Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikojas ja praegu (alates 27. juunist 1925. a.) A.-S. „Ühiselu“ trükikojas. Ka oma asukohta on aegkirja toimetuse ja talitus paaril korral muutnud. Esimeseks asukohaks oli Lai tän. 38, kust juba veebruaril lõpul 1922. a. koliti üle Toompea lossi, siseministeeriumi

ruumidesse, esialgu kolmandale korrale, siis teisele ja sealt uuesti kolmandale korrale, kus lehe talitus asub praegugi. Ka toimetuses on olnud nende aastate jooksul muudatusi. Esimene toimetaja, härra Reinberg, lahkus toimetusest 7. juulil 1922. a., ajutiseks vastutavaks toimetajaks sai K. Kogermann kuni 1. septembrini 1922. a., sellest ajast peale on vastutavaks toimetajaks siseministeeriumi peasekretär E. Maddison, kuna K. Kogermann jäi aegkirja tegevaks toimetajaks kuni 1. juulini 1924. a.; peale tema lahkumist asus lehe juure tegeva toimetajana nende ridade kirjutaja. „E. Politseilehe“ väljaandjaks oli esialgu, nagu eelpool juba tähendatud, toimetuskomisjon, hiljemini (alates 11. aprillist 1925. a.) siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus, mille ülesandeks on üldse politseilise ning kuritegevuse vastu võitlemise kirjanduse kirjastamine. Oma nimetuse on „E. Politseileht“ aja jooksul täiendatud; 1. jaanuarist 1923. a. on aegkirja täielik nimetus: „Eesti Politseileht. Administratiiv-õiguslik aegkiri“. (Kuni selle ajani ainult „Eesti Politseileht“.).

Ka „E. Politseilehe“ sisul on oma ajalugu. Esialgu ilmus igas aegkirja numbris „Nädala ülevaade“, milles käsitati kokkuvõetult viimase nädala poliitilisi sündmusi. Toimetuskomisjoni otsusel 28. märtsist 1922. a. loobuti sellest „E. Politseilehe“ osast ja otsustati üldse poliitiliste küsimuste käsitamist aegkirjast välja jätta — väga tähtis otsus, sest „E. Politseileht“ peab olema iga-pidi täitsa erapooletu, ainult sel teel suudab tema oma ülesandeid täita. Aja jooksul jääti välja veel osad: „kohtutoast“, „sündmused“ ja „vestenurk“, juure tuli osa „väljamaalt“ ja 1. jaanuarist 1927. a. tuleb juure arvatavasti veel teadete osa ajalehtede registreerimise, lubatud loteriide, ettekandmiseks lubatud kinolintide jne. kohta. Kas „E. Politseileht“ sisuliselt on arenenud, selle üle ei kõlba minul, kui toimetuse liikmel, otsustada, selle üle kõnelevad tänases numbris mitmed kaastöölised. Ühte aga usun ja tean mina kindlasti, et see ennustus pole täide läinud, mis leidub ühes Tallinna ajalehes „E. Politseilehe“ ilmumisel, et sellest aegkirjast saab eesti „Semstshina“ ehk eesti „Russkoje Snamja“. Kroonu joon ja kroonu maik, nagu tänases numbris tähendab end. siseminister Th. Rõuk, ei ole ruumi leidnud „E. Politseilehes“ ja ei leia ka tulevikus.

„E. Politseilehe“ esimeses numbris tähendati juhtkirjas, et aegkiri peab ennast toetama politseiametnikkude kaasabi ja kaastöö peale. Viimase kohta võtab täna pikemalt sõna lehe vastutav toimetaja ja tema võib rõõmuga konstateerida, et kaastööst meil enam puudust ei ole, on isegi küsimusi ja alasid, mille kohta juba peaaegu liig palju kirjatükke olemas. Minul,

kui tegeval toimetajal, on südame peal tähendatud juhtkirja lause esimene osa: kaasabi. Ikka veel ei telli kahjuks kõik politseiametnikud oma häälekandjat, ikka veel tuleb selle tõttu rahaliste raskustega võidelda. Loodan aga, et ka sellest üles saame, „E. Politseileht“ on eesti politseipere häälekandja ja ma tean, et eesti politsei oma aegkirja ei jätta hätta.

Tallinna-Harju prefektuuri õnnesoov.

Ühiskond, riik, riigi funktsioonid, heakord ja julgeolek — politsei sarnane reedel on inimese ühiselu avalduse elementaarsem väljendus ja ürgajaloolistest aegadest meie päevini on need redeliosad ühel ehk teisel viisil lahutamatuult üksteisega olnud seotud. Politseil on ühiskonnas suured, rasked, kuid ka austavad ülesanded ja mida keerulisemaks muutub ühiskonna eluavalduste aparatuur, seda raskemaks ja mitmekesisemaks muutuvad politsei tegevuse ülesanded.

Ühes eluga peab ka politsei arenema, muidu ei ole ta oma ülesannete kõrgusel. Selle arenemise üheks tähtsamaks kaasaitajaks ja teenäitajaks on meil Eestis kujunenud „E. Politseileht“. Temas on järjekindlalt püütud valgustada ja selgitada küsimusi, missuguste ülesannete lahendamine oleks võimatu olnud ainult ametliku kirjavahetuse ja korral-

duse teel. On näidatud välismaade heakorra ja julgeoleku arendamise meetodeid ja neid võrreldud meie oludega. On süvenetud meie sisemistesse, valusamatesse küsimustesse ja teid otsitud, et tuua seltskonna ja politsei vahekorda ikka rohkem selgust ja ühist arusaamist.

Jääb ainult soovida, et „Eesti Politseileht“ selles suunas vankumatult edasi töötaks ja et tulevikus lehelugejad ja kaastöölised ei kuuluks ainult politseiameti peresse, vaid et ka laiem seltskond lehe sihtidest ja muredest intensiivselt hakkaks osa võtma.

Tallinna-Harju prefektuuri nimel soovin viienda aastapäeva puhul „E. Politseilehele“ tema kõrgete ja tähtsate ülesannete edaspidiseks täitmiseks ja lehe arenemiseks raugematu jõudu ja edu.

O. Tolmoff.

Viis aastat kasvatustööd.

Eduard Jürisson, „Päevalehe“ toimetuse liige.

Iga ajajärk ja arenemisstaadium rahva elus nõuab olukorrale vastavaid kasvatustlikke tegureid, kes juhiks rahva vaimlist arenemist ja vaadete kujunemist õiges suunas.

Riiklik iseseisvus tõi meile kaasa suure ülesande: kasvatada riigile eeskujulikke kodanikke ja korralikke ametnikke. Võõra survevalitsuse ajal ei võinud rahval kujuneda õige arusaamine õigusliku riigi kodaniku õigustest ja kohustustest. Ei võinud samuti soetuda ka vajaline arv niisuguseid riigiametnikke, kelle normaalne ja ametioskuslik tasapind oleks olnud laitmatud. Nagu kõike muud, tuli ka sel alal hakata alles looma ja kasvatama.

Suurimaks kasvatustlikuks ja juhtivaks teguriks rahva elus on ajakirjandus kui seltskonna kõigi jaatavate voo-

lude ja vaadete kajastaja. Eesti ajakirjandus on aastakümnete jooksul juhtinud rahva poliitilist arenemist, kaasa mõjudes rahva poliitilise aktiivsuse kasvamiseks ja enesetunde kõvenemiseks. Jõuti niikaugele, et taheti olla iseseisev rahvas, iseseisev riik.

Peale vabadussõja lõppu tõusid esile uued ülesanded. Tuli asuda sisemisele loomistööle. Vaja oli kodanikkudes kasvatada õigusetunnet ja riiklikku mõtlemisviisi. Tõusis esile hulk küsimusi riigi ja omavalitsuste tegevuse alal, mida oli vaja selgitada. Samuti oli vaja riigiametnikke kasvatada moraalselt ja oskuslikult.

Sel ajal, silmapilgu nõudmistest tingituna, hakkas ilmuma administratiivõiguslik aegkiri „Eesti Politseileht“, mis nüüd järgmise numbriga alustab kuuen-

dat ilmunisaastat. Need viis aastat ei ole olnud normaalaeg, kus kõik läheb ettemääratud rada, vaid see on olnud otsimiste, katsetamiste ja loomise aeg.

See aeg vajas erapooletut organi mitmesuguste küsimuste sõelumiseks administratiiv- ja õigusteaduslike küsimuste alal, organi, mis riigi elus esilekerkivaid päevaküsimusi valgustaks populaarselt, kuid seejures siiski põhjaliku asjatundmisega.

Seda vajadust tahtis rahuldada ja on senini tegelikult ka suutnud rahuldada „E. Politseileht“. Aegkirja sisus on olnud mõnesuguseid katsetamisi, kuid üldine siht on esimesest numbrist alates tundunud õieti valituna — see on olnud kasvatulik.

Õigusteadust võib õppida, kuid riiklikku mõtteviisi ja õiguse ning õigluse kõrgete põhimõtete austamist peab inimestes kasvatama. Selleks peab iga kodanik ja riigiametnik teda huvitava riikliku või juriidilise küsimuse peale leidma autoriteetliku, selgitava vastuse, kus ühtlasi on ka näidatud, miks see peab olema nii ja mitte teisiti. „E. Politseileht“ on meil senini olnud ainuke aegkiri, mis oma ülesandeks on seadnud anda asjalikke näpunäiteid niisugustes küsimustes, mille kohta kodanikul raske omal algatusel seaduste rägastikus õiget vastust leida.

Suure tähtsusega ja paljudes küsimustes täiesti asendamatu on „E. Politseileht“

lehe“ veergudel toodud kirjutused olnud meie korraldusele aparaadile — politseile. Suuremalt osalt noor ja praktilistes küsimustes vilumatu politsei koosseis leidis siit juhiseid tegutsemiseks nii seaduste õige mõtte tõlgitsemise kui ka ametialalise oskuse alal. Asjatundlikku käsitamist on leidnud rida politsei erialalisi küsimusi.

„E. Politseileht“ kui aegkiri on olnud paindub ja sisult mitmekesine. Tundub kiiret ja tundlikku reageerimist üleskerkivatele küsimustele ja sündmustele, mille tõttu sisu on olnud päevakohane ja värske. See on aegkirja suurim voorus.

Sümbooliklik joon on olnud „E. Politseilehes“ täieline erapooletus. Ei ole millalgi lastud kõneleda ametikohtadel, vaid põhimõtetel, seisukohtadel ja tõekspidamistel. Seepärast on ka nooremate ametnike ja tegelaste arvamisest võinud avalduda vabalt, ilma surveta.

Aegkirjade, pealegi erisisuliste ilmumine Eestis ei ole kerge. Kui „E. Politseileht“ on suutnud viis aastat korraldada, arenedada ja täieneda, siis tõendab see, et ta on vajaline ja rajatud õigetele alustele.

Üldine ajakirjandus võib „E. Politseilehte“ tervitada kui jaatavat tegurit ühiste eesmärkide poole püüdmises, mille toimetamisel ilusamal kujul avaldub õige ajakirjanduse eetika.

Kas politseileht või administratiiv-õiguslik aegkiri?

E. Kübarsepp, siseministri abi.

Eesti Vabariik lõi oma ametkonnad, nende hulgas ka politsei. Seni oli ametasutuste asjaajamine olnud venekeelne, sellepärast puudusid eestikeelsed seadused ja määrused ja erikirjandus kohtu- ja administratiiv-aladel. Kõike seda tuli jõudumööda luua. 1921. aasta lõpul asutati siseministeeriumi juures minister K. Einbundi energilisel kaastegevusel administratiiv-kirjanduse ala, mille abil ilmuda võis 3. detsembril „E. Politseilehe“ esimene number. Uus nädalakiri tahtis olla, nagu sissejuhatuses öeldud, politseiametkonnale truuks ja ustavaks sõbraks nõuga ja teoga, tema huvisid kaitsta ja politsei tegevuses tekkivaid tehnilisi, juriidilisi ja kutseküsimusi harutada. Tuues ametlikke korraldusi ja muid teenistuse

alasse puutuvaid artikleid, andis politseileht ka õpetust viisakuse reeglites, kuidas, näit., ministriproua kätt suudelda. Lehe juhtimine tundus nõrgana, sellepärast tuli juba esimese aasta lõpul (1922) toimetust vahetada. Uuel toimetusel, kes tänini püsib, tuli otsustada, millises suunas lehte edasi arendada. Seisti dilemma ees, kas piirata lehe sisu ainult ametlike andmetega ja elementaarsete juhustega pol. teenistuse alal või pidada silmas enam arenenud lugejaid. Jäädi peatuma viimaste juure. Teenistuse eeskirjade, korralduste ja määruste levitamine ei vaja kulukat aegkirja. Tarvis on kõrgemale tõusta üksikust konkreetsest eeskirjast, määrusest; tarvis selgitada nende üld- ja juhtimõtteid, nende teoree-

tilisi, juriidilisi külgi ja aluseid. Sel teel võis loota saavutada soliidse ajakirja omal alal, millist vajavad meie Eesti olud, mis pakuks huvi igale ametnikule ja ka eraisikule, kes teeb tegemist küsimustega administratiiv-alalt, annaks võimalust ennast arendada püüdvale ametnikule ammutada materjali teadmiste täiendamiseks ametialal jne.

Vastavalt sellele võttis „E. Politseileht” omale allnimetuse „administratiiv-õiguslik aegkiri”.

Kui meie vaatleme lehe kehakaid aastakäikusid ja nende sisu, siis näeme, et leht on täiesti õigustatud uut nime kandma. Praktiliste näpunäidete kõrval on

käsitatud admin.-õiguslikke küsimusi teoreetilisest küljest, interpreteerides seadusi ja reageerides huvitavate küsimuste peale meie administratsiooni, eriti politsei tegevuse alal, täielist pilti andes neist oludest ja tingimustest, millistes viimasel tuleb töötada.

Juriidiline kirjandus, eriti administratiiv-alal, on meil alles lapsekingades. Sellepärast on soovitatav, et aegkiri, keda tema praegused toimetajad on kavakindlalt tähendatud sihis edasi viinud, ka edaspidi jätkaks ilmumist võetud suunas, kaasa aidates eestikeelse juriidilise kirjanduse arenemisele ja levinemisele.

Jõudu tööle 5-da aastapäeva puhul!

„Eesti Politseileht“ ja kaastöö.

Eugen Maddison.

„Eesti Politseileht“ — meie esimene ja ainuke politsei asjanduse aegkiri on jõudnud oma esimese etapini, oma esimese juubelini: „Eesti Politseileht“ pühitseb oma 5-aastast sünnipäeva. Sündmus isenesest väike ja laiemale publikule väheütleval, kuid, arvan, siiski küllaldase tähtsusega meie mitterikkalikus eri-aegkirjade peres, et temast mitte vaikides mööda minna, ja teda meele tuletada, et tema juures vähegi peatuda. Isiklikult kavatsen seda teha ainult ühelt ja nimelt politseiametkonna kaastööst osavõtu seisukohalt.

Teatavasti on „E. Politseil.“ alati võidelda tulnud kaastöölise kitsikusega; on tulnud võidelda selle vastu tol ajal, kui teiste erialade aegkirjad otsekohe kaastöö uputuse all kannatasid. See paistab küll imelikuna, kuid see on nii: kaastöölise puudus, kaastöölise kitsikus seal, kus just vastuoksa arvata võis, et neid külluses leidub. Oli isegi aeg, kus see kitsikus nii suur oli, et leht peaasjalikult väljamaa jõudude abil võis korralikult ilmuda. Samal ajal ei olnud aga politseiametkonna pere sugugi väike, ei puudunud ka haritud jõud, ei puudunud suurte kogemustega praktikerid. Olid ainult mõned üksikud, kes kaasööd tegid, kes oma kaastööga toetasid, kuid ka nende töö ja toetus oli juhusline. Tuli leppida sellega, mis pakuti, mis anti, tuli rõõmustada, et siiski leidsid kaastöölised ka „Eesti Politseilehe“ jaoks, leidsid seal, kus neid otsiti, kus neid alati on näha tahetud — nimelt politseiametkonna laialdases ja mitmekesisuses peres; tuli rõõmustada, sest „Eesti Politseileht“ ülesandeks oli mitte ainult leida endale lu-

gejaid ja neile anda, mis neid kui politsei-ametnikke võib huvitada, vaid ka see, et teha lugejatest omale kaastöölisi, neist valmistada oma ala asjatundjaid, kutsudes neid kaastööle, andes nende kirjatöö proovidele ruumi oma veergudel. Nähes seda kaastööd, olgugi juhuslist, kõvenes lootus, et murrang ka siin ei jää tulemata. — Ja ta tuligi!

Kaastööst võtavad osa juba paljud: nende seas konstaablid, abikomissarid, komissarid ja kõrgemad politseiametnikud, iseäranis elav on olnud viimasel ajal konstaablite kaastöö, mis näitab ja tõendab, et huvi oma eri-ala vastu on ka seal tugevaid juuri ajanud ja end kindlustada osanud, kus töö raskuse ja rohkuse juures vast vähegi aega leidub kaastööst osavõtmiseks, kuid kaastöö on siiski tehtud: on tehtud küsimuste, on tehtud isegi iseseisvate kirjatükkide näol. Selle juures ei tule salata, et just viimaste kaastöö on palju kaasa aidanud selleks, et ka kõrgemad politseiametnikud on kaastööle rakendunud. Nii kasvab kaastöölise pere, nii valmivad politseiasjanduse ja selle üksikute alade asjatundjad, valmivad, ise õppides ja õpetades teisi. Ei ole enam muret, kust võtta, kust leida kaastöölisi, ei ole enam palumist ja pealekäimist, nüüd pakutakse juba kaastööd; on loodud ühendus, on ehitatud sild lehe ja selle kaastöölise vahel. Sellepärast, tuges oma kaastöölise peale ja nähes nende arvu igapäevast kasvu, võib „Eesti Politseileht“ muretult oma tulevikku vaadata: kaastöölised on leitud!

Politseileht kasvatusabinõuna.

E. Mets, politseikooli direktor.

Minul on au osaks saanud „E. Politseilehe“ 5. aastapäeva puhul selgitada politseilehe tähtsust politseiametkonna kasvatamisel.

Teadagi kuulub kasvatuslik töö eestkäit kooli ülesandesse, kuid kool ei suuda, eriti veel lühikese aja tõttu, valgustada igakülgset ja üksikasjaliselt teenistuses ette tulevaid juhtumisi ning nõudeid.

Selles mõttes on esimeseks ja kõige suuremaks teguriks meie kutse ajakiri „E. Politseileht“.

Koolis tarvitatakse ametnikkude ettevalmistamisel mitmesuguseid õpperaamatuid ja käsitatakse tarvilikke õppevahendeid. Kuid kõige suuremaks õpperaamatuks on ikkagi elu ja teenistus ise tema kõige laialisemais ilmutusis ja avaldusis.

Elu ei avaldu mitte korraga ja järsku, vaid aegajalt ja igakord iseviisi.

Ükski õpperaamat, ükski õppevahend ei suuda kõiki ettetulevaid nähtusi enesesse mahutada ja käsitada. Õpperaamat seab teenistuse ja teenistuslikud ülesanded teatud raamidesse, ta valgustab teenistust seisukohalt, mis kõige enam välja paistab ja mis kõige olulisem, jättes kõrvale teenistuse üksikasjad ja varjundid.

Siin tuleb abiks politseileht. Ta valvab kui hoolikas ema oma lapse tegevust ja arenemiskäiku, ta elab kaasa politseiteenistuses juhtuvatele rõõmudele ja kurbustele; ta õhutab ametnikke, kui mõni neist jääb kõhklema ülesande lahendamisel, ta jagab kiitust, kui keegi kaasteenijaist on saavutanud teenistuses silmapaistva tagajärje või on saanud toime vägiteoga, ta selgitab ja valgustab teenistuslikke ülesandeid nende mitmekülgsemis avaldusis.

Politseilehe, kui kutselehe tegevaks kasvatuslikuks küljeks on asjaolu, et ta sammutab kaasa eluga ja teenistusega. Elu aga avab igapäev uued leheküljed, uued põhimõtted, uued vaated. Õpperaamat aga vananeb, eriti meie oludes, liiga ruttu. Alles paari aasta eest ilmus meil „Juhis Politseiametnikkudele“, kuid nüüd on temas pool osa muutunud, meie peame otsima uusi vahendeid. Meie peame leidma lahendust küsimusile, mis on vahepeal esile kerkinud; „E. Politseileht“ sammub püsivalt ajaga kaasas, on selletõttu alati värskene, alati uus. Meie võime võtta kas või igivana küsimuse, kuid „E. Politseileht“

toob ta meie ette uuena ja värskena kohaldades uutele oludele, uutele nõuetele.

Igakord ei ole tarvis üles võtta uusi küsimusi, uusi nähtusi, ka olemasolevais leidub niipalju iseäraldusi, niipalju varjundeid, kuivõrd avaldub iganes elus.

Meil on käsitada teatud eluavalduse või tegevuse kohta sellekohane seadus, kuid igaühele on selge, et on tuhandeid küsimusi, tuhandeid varjundeid, milledele tuleb kohaldada maksvat seadust. Kui palju kordi ei ole ametnik sattunud ummikusse seaduse tõlgitsemisel, ta vaatab abitult ringi ning otsib tuge. Abimeheks on temale politseileht. Tarvis on ainult pilku heita küsimuste hulgale, mida leiame igas „E. Politseilehes“ ja mille peale põnevusega ootavad küsijad vastust. Ta kahtleb, kas talitada nii või teisiti, seni kui on saanud küsimust valgustava vastuse ja siis tegutseb ta julgelt edasi. Nii on igas aastakäigus umbes 100—200 küsimust, milledele vastused antud. Selle juures peab arvesse võtma, kui palju teisi ametnikke, kes „E. Politseilehte“ loevad, on samast allikast leidnud vastuseid ettetulnud küsimuste kohta.

Sellest järeldame, et ametnik teab tihtigi väga hästi seadust ja paragrahve, kuid temale teeb raskusi seaduste tõlgitsemine ja sellest aitab teda üle kõige edukamalt „E. Politseileht“. Lehes ilmunud vastuste najal areneb ametnik ja edaspidi oskab ja suudab ta tõlgitseda seadust iseseisvalt, kutseajakiri kasvatab ja arendab sel teel ametniku ametioskust. Suurem tähtsus ametniku kasvatamisel on „E. Politseilehes“ ilmuvail artikleil. Neis ei anta igakord vastust piiratud ulatusega, ühekülgsel küsimusele, vaid neis valgustatakse teenistusala ehk selles käsitatavaid seadusi palju laiemalt, tuues eeskuju teistelt riikidelt ja suuremate teadusm. vaateid.

Edasi, politseiteenistus seab üles teenistuseetilised nõuded, millega peab arvestama iga ametnik. Selles mõttes võisime mõni aasta tagasi tähele panna sagedaid vääratusi, mil ametnik unustas ennast, kaotas tasakaalu ja eksis teenistuse eetika vastu. Ka selles mõttes on „E. Politseileht“ hoolikalt nõu annud ja hoiatanud eksimast, ta on juhtinud ametnikke õigele teele, selgitades tõekspidamisi ja eetilisi aluseid. Moraal areneb suurel määral ajakirjanduse kaudu ja „E. Politseileht“, kui

kutseaegkiri, on lugenud oma ülimaks püüdeks selles mõttes kaasa aidata.

Lõpuks ei saa tähendamata jätta, et „E. P.“ on olnud ja on ka tulevikus esimeseks abimeheks politseikoolile, eriti ametnikkude ettevalmistamisel ja kasvatamisel.

Koolil puuduvad veel ajakohased õppe- raamatud, mis ilmuvad aegamööda. „E. Politseileht“ aga on käsitanud oma veer- gudel paljuid läbivõetavaid aineid, „E. Po- litseileht“ on olnud tihti ainukeseks allik- aks, kust kasvandik ja iga teine ametnik võib ammutada teadmisi teenistuse alal, näiteks, kuritegude jälgimise alal.

Vähe sellest, kasvandik lõpetab kooli ja astub teenistusse, viies koolist kaasa tar- viliku hulga teadmisi; kuid need on ikkagi rohkem teoreetilised, kuna teenistuses peab tema suutma rakendada oma tead- misi. Nagu iga algaja, jääb ka koolilõpe- taja ummikusse mõne praktilise küsimuse juures. Suurel määral aitab temale kaasa sel juhtumisel „E. Politseileht“. Ja kust peakski maa konstaabel nõu leidma, kuna

temal puudub otsekohene ühendus ülema- ga, kellelt võiks nõu küsida; esimeseks nõuandjaks jääb ikkagi tema kutsekirjan- dus — politseileht.

Politseikooli kasvandikud saavad kas- vatust ja juhatus koolis ainult mõned kuud ja kindlaksmääratud aineis ning küsimu- sis; politseileht aga jagab lahkelt käel õpe- tust terve teenistusaja kestel ja igakül- gelt.

Kahju ainult, et osa ametnikkudest on jäänud passiivseks kaastöös ja lugemises.

Politseileht on 5 aasta kestel palju ära teinud politseiametkonna arendamisel ja kasvatamisel, vaatamata kõigile raskus- tele; ta võib uhkelt vaadata tagasi tehtud tööle.

Minul on eriline rõõm tervitada „E. Po- litseilehte“ 5-aastase tegevuse juubeli pu- hul kui kõige lähedamat kaastöölist kasva- tuslikul tööpõllul.

Seepärast lubatagu minul hüüda — vi- vat, crescat, floreat — „Eesti Politseileht“!

Politseileht ja tegeline politseitöö.

Politseiinspektor A. Tamman.

Neid üksikuid juhtumisi ja vahekordi, mille keskele asetab tegeline politseitee- nistus ametnikke, on võimata üles lugeda ja ette näha. Seaduse paragrahvid, kor- raldused ja juhtnõõrid määravad ära, mida politseiametnik peab ja mida ta to- hib — tema kohused ja nende täitmise võimalused; kuidas aga kasutada tegu- semise võimalusi, seda ei saa alati ette kirjutada.

Kuritegija kindlakstegemiseks pole alati küllalt, kui ametnik leiab kuriteo- paigalt mingisugused näpujäljed, oskab neid fikseerida, tunneb nende registree- rimisviisi jne. — sellele peab järgnema kombineerimine ja oskus oma leidu ja teadmisi kasutada praktiliselt. Ei ole küllalt, kui konstaabel teab, et tema ra- joonis kaubeldakse salaja viinaga, et see karistatav ning missugused on tema õi- gused salajase viinamüügi vastu võitle- miseks — konstaabel peab ka oskama üles leida salaviinamüüjad rajooni elanik- kude hulgast ja nende süü teha kindlaks. Sarnase oskuse — kombineerida antud asjaoludega mitmekesistes seisukordades — annavad suurel määral kogemused, muidugi eeldades ka teatavat annet.

Tihti on kogemus saavutatud alles peale pika, raske töö ja mitmesuguste

eksimuste. Politsei tegeline töö muutuks nii mitmelgi korral lihtsamaks, kiiremaks ja ühtlasemaks, kui ametnikul võimalik oleks kasutada teiste väärtuslisemaid kogemusi, ilma viimaste poolt tehtud ek- simuste kordamata ja lahenduse otsimis- tööta. See töö edendamise eesmärk sun- nib teid otsima, kuidas politseiametnik- kudel oleks võimalik neid kogemusi üks- teisele teatavaks teha või vähemalt töös ettetulevate raskuste puhul küsida teis- telt kogemustel põhjenevat nõu.

See võimalus on meile antud „E. Po- litseilehes“, ja tema kasutamine selles mõttes ripub ära ainult meist enestest. Kanname kokku „E. Politseilehte“ neid väärtuslisemaid kogemusi, mida meile annud tegeline töö, küsime tema kaudu nõu oma kaasteenijatelt, kui seks isik- liste kokkupuutumiste ring on väike. Siis teab iga üksik ametnik, et tema osa loovast tööst üldsuse kasuks läheb, saa- des teatavaks tervele politseiperele ja et tema arusaamatusi lahendada ja raskus- test üle saada aitavad niisamuti kõik kaasteenijad. Kui me anname „E. Polit- seilehele“ sarnast kaastööd suuremal määral ehk on siis võimalik teda koon- dada iseseisvasse „tegelise politseitöö“ osasse. Ja meie enese teha jääb, et see

osa muutuks töötoaks, kus meie üksteist täiendame vastastikku ja teeme loovat tööd. Selles osas kajastuks siis meie te-

geline töö oma kõige mitmekesisemates avaldustes, nagu ta seda on aja ja koha suhtes. Ja selleks käed külge!

Kriminaal-kutsekirjandus ja kuritegijad.

Politseiinspektor A. Liit.

Õndsas professor Hans Grossi poolt aastat nelikümmend tagasi põhjendatud teaduslik kuritegude jälgimise süsteem, mille edasiarendamine ja levitamine asjaomastes ringkondades edenes esialgul kaunis visalt, võib juba tänapäev tugevada soliidsele erikirjandusele, mida igapäev täiendavad tuhanded virgad suled üle kogu tsiviliseeritud ilma. Tähendatud töö saavutustele, mis oma rahvusvahelise iseloomu tõttu moodustavad kogu ilma politsei- ja kohtutegelaskonna ühisvara, võlgname tänu selle eest, et meie aja kriminalist võib vääriliselt vastu astuda meie aja kuritegevusele. Viimast vaadeldes peame konstateerima sama edu, mida nägime jälgimisega tehnikas.

Kuna nüüd kindel on, et kriminaal-kutsekirjanduse levinemine heast küljest mõjutab jälgimisorganite teovõime tõstmist, kerkib teisest küljest küsimus, kuidas kohtleb sama kirjandust vastaspool, s. o. kuritegeline ilm? Tarvitseb ta üldse olla ja kui võrd on ta huvitatud jälgimistehnikast ja selle uudistest, millist osa etendab selle juures kr.-kutsekirjandus ning mil kujul ja mil määral seega on lubatav kutsekirjanduse levitamine?

Kahtlemata osutub jälgimisabinõude ja -meetodite tundmine kuritegijale suureks plussiks. Siin maksab sama vahekord, nagu kahe vaenujalal seisva sõjaväe vahel: tundes vastaspoole lahinguvarustust ja võitlusviise, teatakse end selle kõvamate löökide eest hoida ning omalt poolt nõrgemates kohtades peale tungida. Et kuritegijad tähendatud vahekorda küllalt hinnata oskavad, seda tõendavad hiljutised rahakapilõhkumised Tallinnas, kus ilma tagajärjeta otsiti kuritegijate näpunäidet ja jalajälgi teopaigalt, vaatamata sellele, et teopaigal valitsesid soodsad tingimised jälgede tekkimiseks. Vargad olid tegutsenud kinnastatud kätega ning nartsudesse mähitud jalanõudes, teades, et näpu- ning jalajäljed kuuluvad tähtsamate jälgimisvahendite hulka. Umbes samalaadilisi jälgede kõrvaldamisi ja paratamatult tekkinud jälgede hävitamisi on ka varemalt mitmel puhul tähele pandud.

Kirjeldatud seisukorrast välja minnes

ei saa kriminaal-kutsekirjanduse sattumist kuritegijate kätte soovitavaks pidada. Käsitab ju see kirjandusharu peamiselt jälgimisabinõusid ja -viise, nagu neid soovitatakse jälgijatele kuritegijate paljastamiseks. Siit võiksid kuritegijad meid liiaks hästi tundma õppida ja meid lõpuks meie omade vitsadega nuhelda. Kuid siinsamas võime endi rahustuseks kinnitada, et pole kuulda olnud juhtumistest, kus kellegi vargapoisi juurest oleks leitud läbiotsimisel muu hulgas ka politseikirjandust. Nii siis, kuritegijad on küll huvitatud politseilistest jälgimisvõtetest, kuid ometi ei näi neid huvitavat politseiline kutsekirjandus. Aga vast polegi siin midagi imeks pandavat? Keegi kaasvõitleja tähendas hiljuti, kui temaga selle üle mõtteid vahetasin, et temal olevat põhjendatud kahtlus, et ka paljude politseiametnike juures kõige hoolsam läbiotsimine politseikirjandust päevavalgele ei tooks!? Olgu nüüd viimase väitega kuidas on, kuid näib, et meil kuritegijate pärast põhjust pole kriminaal-kirjandust seitsme pitseri taha kinni panna. Sama vaade asja peale näikse üldiselt maksvat, sest teatavasti müüakse kriminaal-kirjandust igalpool ilmas vabalt tavalistest raamatuäridest.

Kuidas aga õpivad kuritegijad meie võitlusabinõusid ja -võtteid tundma, kuna nad ju nende vastu ometi elavat huvi tunnevad, nagu seda eespool leiduvad näited tõendavad?

Vastus: eeluurimisel, kohtuistungitel, vanglates.

Eeluurimisel oleme ju sunnitud suurema osa oma kaartidest kaebealusele ette näitama, temale avaldama, mille põhjal teda süüdistame ja sedaviisi temale, paraku, ise oma võtmed ja abinõud kõige tungivamal kujul kätteõpetama. Kohtuistungil korratakse eeluurimisel läbivõetud lugu omakord põhjalikult läbi ja siin juba suurema auditooriumi ees, sest enam-vähem huvitavama kriminaal-protsessi puhul võib tegev kriminalist kuulata jate hulgas alati märgata endiseid „kliente”. Edasi, „sissekukkunud” kuritegija mõistetakse süüdi ja paigutatakse

vanglasse. Esimesed küsimused, millega teda tervitavad tema tulevased kongikaaslased, on harilikult: „Mis eest, kui palju, kuidas sisse kukkusid?” Ja nüüd harutatakse terve lugu veel ja veel kord üheskoos läbi, millele igamees oma isiklistest kogemustest kahtlemata teab midagi juure lisada. Ega muidu vanglaid nimetataks kuritegijate ülikooliks.

Siin ei saa midagi muuta, kuid sellest järgneb omakord, et kuritegijatel ei tar-

vitsegi jälgimistehnikat õppima hakata igavatest, tolmunud raamatutest, kuna neil ometi tarvitada kõige moodsam õppeviis — elav, näitlik ja praktiline. Järgelikult ei tundu ka tarvidust mingisuguste eriliste ettevaatusabinõude järele kriminaal-kutsekirjanduse levitamisel.

„E. Politseileht”, meie ainsam jälgimistehniliste uudiste levitaja, võib seega oma viendat aastapäeva pühitsedes muretu olla: ta pole teeninud kahte isandat.

Politsei koosseisude vähendamisest.

Politseidirektor N. Reiman.

Ametnikkude rohkuse üle meie väikse riigi kohta on viimasel paaril aastal palju räägitud ja ajalehis kirjutatud. Et meil ametnikke võrreldes rahvaarvuga liiga palju on, paistab juba saanud olevat üldiseks arvamiseks. Sellepärast on ka riigikogus koosseisude seaduse läbitöötamisel kindlat tahet näha, ametnikkude arvu vähendada kuni õige normini, kuipalju ametnikke riik vajab ja pidada suudab. Et meil ametnikke liiga palju olewat, seda näitavat arvud meil ja välismail: mitme elaniku peale on meil üks ametnik ja mitme peale välismail. Samad arvud pidavat meile ka ütleva, kui palju ametnikke koosseisudest tuleks maha kustutada. Kas tähendatud arvude alusel või teistel kaalutlemistel on riigikogu rahaasjanduse komisjoni koosseisude alamkomisjon, kelle käes koosseisude seadus praegu läbivaatamisel, administratsiooni aparaadist mahakustutatavate ametnikkude arvu nii umbes 600 peale arvanud. Viimase arvu hulka reaksid alamkomisjoni arvamise järele kuuluma ka üle 250 politseiametniku.

Paistab, et see otsus politsei koosseisude kohta ei ole küll õige. Kõige pealt ei saa üldse ametnikkude koosseisude hindamisel olemasolevaid meie ja välismaade arvusid ilma neid arvusid lähemalt vaatlumata kõrvuti seada ja kohe järeldusi tegema hakata. Ametnikkude arv, keda väike eesti rahvas peab ülevõlvida, olewat umbes 21.000. Siin on nii ütelda ühte patta pandud kõik: administratsioonis, kohtus, sõjaväes, omavalitsuses ja koguni riigi ettevõtetes teenivad inimesed.

Seni kui meie riik pea kõigi meil olemasolevate metsade ja suurte maa-alade omanik on, raudteid, telegraafi, telefoni,

tehaseid, laevu jne. ettevõtjana eksploateerib, ei saa ometi seda 21.000 arvu võrdlema hakata välismaade riigivalitsemise aparaadis teenivate inimeste arvuga ja järeldust teha muu seas, et politseid tuleb kärpida. Kui arvudest meil ja mujal tahetakse konsekvantse teha, siis peaks vahet tehtama mitte ainult ettevõtetes ja valitsemisaparaadis teenivate inimeste arvude vahel, vaid ka ettevõtete alal iga ettevõtte ja valitsemise alal iga üksiku ressoori arvusid eraldi vaatlema. Muidu võiks kergesti juhtuda, et, näiteks, tubaka, tulitikkude ja õlle monopoli sisseseadmise korral, kus riik ettevõttesse uusi tööjõude peab võtma, ametnikkude rohkuse küsimus ja ühenduses sellega politsei vähendamine kerib jälle päevakorrale, selle peale vaatamata, et monopol toob politseile hulga tööd juure.

Kui meie aga Eesti ja välisriikide politseiametnikkude arvusid üksi võrdleme, näeme, et meil politseid rahva arvuga võrreldes ei ole palju, vaid vastuoksa — vähem kui kusagil mujal. Seda näitab juba lihtne arvude kõrvustikku seadmine. Kuid arvesse võttes, et mujal politsei ainult puhtpolitseilisi ülesandeid täidab, meil ta aga tegutseb ühtlasi ka kõigi ministriumide kohapealse agentuurina, peab ütleva, et kusagil ei ole nii odavat ja nii tööga koorimatud politseid kui meil. Aastate jooksul kogunenud statistiline materjal näitab, et meie politseil keskeltläbi puhtpolitseiliste ülesannete täitmise peale langeb umbes 30% tervest tööhulgast, kuna ülejäänud 70% moodustab selle osa tööst, kus politsei tegutseb ministriumide agendina. Selle töö jaoks, mille meie politsei peale puhtpolitseilise töö peab tegema, on teistes riikides erilised

tööjõud ametis, kelle pidamine nõuab muidugi suuri kulusid.

Ma arvan aga, et meie ja välismaade arvude võrdlemine ei olegi see õige mõõdupuu, mis meile suudaks näidata, kuipalju meil politseid peab olema. Kõige õigemana tee vastuse leidmiseks küsimusele, missuguseid muudatusi tuleks teha olemasolevas arvulises politsei koosseisus, juhatavad meile kätte kolm küsimust: 1) kas on see töö, mida politsei teeb, tarviline, 2) kas peab seda tööd just politsei tegema ja 3) kas on politseiametnikud selle tööga küllaldaselt koormatud, või tuleks see väiksema arvu ametnikkude vahel jagada?

Kõige tähtsam neist kolmest küsimusest on esimene.

On ju õige, et asutustes, kus ametnikkude arv liiga suur on ja kus neil ametnikel küllalt kasulist ja tarvilist tööd ei ole, hakkavad üksikud inimesed kas või kilplase tööd tegema, et töötegemist simuleerida ja sellega näidata, nagu oleks nende ametispidamine tarviline. Teisest küljest võib ametnikke ilmaaegu koormata rutiin, kui juhtivad jõud töö tarvilikkuse ja töötamise tehnilise külje küsimustes ei tee kõike võimalikku. See-sugustel asjaoludel tuleks seada asutus seisukorda, kus töörohkus juba pigistama hakkaks ja sunniks ilmaaegselt tööst loobuma ja tarvilise töö tehnikat lihtsustama. Meie politsei suhtes ei pruugi seda abinõu tarvitusele võtta, sest 1) on politsei seisnud viimaste aastate jooksul alati tugeva töökoorma all, nagu meie aruanded selgesti näitavad, ja 2) on sise-minister Einbund alati omal pikal ametisoleku ajal mitte ainult politsei juhtivaid jõude kohustanud politsei töökoorma vähendamise suunas töötama, vaid on teinud ka isiklikult paljudes neis küsimustes otsusi ja koguni on tööle pannud väljaspool politseid seisvaid ametnikke, kui objektiivseid hindajaid selle küsimuse alal. Peasjalikult on siin tegemist olnud tööga, mis ei ole puhtpolitseiline töö (nagu eelpool tähendasin, umbes 70% kõigest tööhulgast). Et see töö politseile tuleb väljastpoolt, on vaadatud tema tarvilikkuse peale alati kriitiseerivalt ja kas vähegi võimalik ilmaaegse töö ja komplitseeritud käikude suhtes teiste asutustega lihtsustamise kompromissid saavutatud või vähemalt asi kompetentsete kõrgemate võimude hindamisele antud. Puhtpolitseilisel alal suuremat ei olegi teha, sest maksivad seadused on lihtsustami-

sele kindlad raamid ette seadnud, ja kui ei oleks neid raamegi, ei annaks siin palju paremat välja mõelda. Politsei, töötades tugeva töökoorma all, on töövähendamise suhtes teinud mis võimalik; kui siin veel midagi teha on, siis sunnivad seda tegema olud ise.

Kas peab seda tööd, mis praegu politsei peal lasub, just politsei tegema?

Selle küsimuse kohta on lahkarmamisi nii politseis eneses kui ka väljaspool. Arvatakse tarviliseks mõnda tööd politseilt ära võtta ja teiste asutuste, kas olemasolevate või uuesti loodavate peale panna. Eestkätt on kõne alla võetud maksude sissenõudmised. Politseis on see küsimus juba mitu aastat kõne all; pea igal politseiülemate (hiljem prefektide) koosolekul on ta üles tõstetud. See on ka osalt arusaadav: politsei tahaks maksude sissenõudmisest vabaneda, et seega 1) oma tööd vähem koormavaks teha, 2) ära hoida neid piinlikke asju, mis vahel üksikutel juhustel politseis sissenõutud rahadega on tulnud ette ja 3) lahti saada toimetustest, mis politsei ja publiku vahelkõrda võivad halvendada. Need on puhtalt politseiametkonna subjektiivsed motiivid. Kui aga asia peale objektiivselt, riigihuvide seisukohalt vaadata, siis tuleb välja, et seda tööd politsei pealt ära võtta ei maksa; ja seda järgmistel põhjustel: 1) Meil on harjutud teadmise-ga, et maksud võrdlemisi hästi maksjatelt kätte saadakse, ja sellepärast arvatakse, näiteks, et vallavalitsused sellega sama hästi saavad hakkama kui politseigi. Aga ega see maksude kättesaamine alati ja igalpool ilmas nii hästi ei ole läinud: mõnes riigis on sellega väga täbar olnud; makse ei saadud kuidagi kätte; maksudest tuli 50% ja rohkemgi sissenõudmise peale kuldada, või võlgadest suurem osa lihtsalt korstnasse kirjutada. Neid valupäevi meie rahaministeerium veel ei ole tunnud, ja kui sissenõudmise aparaat rikutakse, siis võivad nad tulla. Maksude sissenõudmine on selleks liialt delikaatne asi, et tema üle nii kergelt võiks otsustada. Maksjaga tuleb väga õrnalt ümber käia. Politseist, kus subordinaatsiooni korras alaline faktiline kontroll peal, on kujunenud päris korralik, kogenenud maksude nõudmise aparaat. Väga tuleb kahelda, kas maal Jüri Jaanilt sama hästi saab maksuvõlad kätte, kui meie uniformeeritud politsei, ja kas siin viimati ei tekki korrupsiooni. 2) Polit-

seilt ära võttes, tuleks ülesanne panna kas mõne olemasoleva või uuesti loodava asutuse peale. Kumma peale, see on kulude mõttes ükskõik, sest olemasolevatest tuleks arvesse ainult omavalitsused, kes maksunõudjate liikumapannemiseks ikkagi raha peavad kulutama: ilma palgata või vähemalt päeva- ja sõidurahadeta ei liiguta keegi lillegi. Praegu ei saa politseiametnik riigi käest eraldi selle töö eest midagi: oma 6000 margalise palga eest teeb ta kõik tööd ära. Sissenõudmiste rahad % näol, mis maksjalt politseiametniku heaks võetakse, ei ole maal kõneväärt: nende arvestamisega on rohkem löömist, kui nad ise on väärt (linnades on see küll teisiti). Kas maksab hakata eriaparate looma, kelle peale tuleb hulk miljoneid kulutada ja kelle ülevalpidamine mitu korda kallimaks läheb kui koosseisudest mahakustutatud politseiametnikkude palgad ja sissenõudmise % rahad välja teevad? Ma arvan, ei maksa. Analoogiliselt, nagu maksude sissenõudmisega, on lugu ka teiste kohustustega, milledest mõni vahest politseid tahaks vabastada. 3) Asjaolu, et politseil peale puhtpolitseiliste ülesannete ka teisi tuleb täita, on meie julgeoleku valveaparadile väga kasuline. Selle tõttu on meil võimalik riigis vähe tihedamat politseiametnikkude võrku pidada; politsei on rahvale kättesaadavam, politseiametnik on alati liikvel, näeb, kuuleb, mis tema töörajoonis sün-

nib, ning tema liikumise kulud on vähemas rajas väiksemad.

Kas on politseinikud tööga küllalt kooramatud, või tuleks see töö väiksema arvu ametnikkude vahel jagada?

Meil on olemas arvulised andmed, mis näitavad, et meie politsei on tööga ülekoormatud. Kahjuks ei saa siin ruumipuudusel neid materjale ette tuua, aga riigikogu rahaasjanduse alamkomisjonis toome nad ette; otsustatagu seal, kas tohib koosseisude vähendamisega politseile veel uusi koormaid peale panna.

Riigiametnikkude koosseisude kindlaksmääramisel peaksid asja üle otsustajad küll natuke rohkem kaaluma, missugusest asutusest peab vähendama ja kui palju saab vähendada. Asutusi ei ole siamaani ühteviisi kärbitud: mõnes on koosseisud, võib olla, praegugi suuremad kui tarvis, mõnes aga juba viimase võimaluseni kokku surutud; see olenes peaaesjalikult ministriumide juhtide vaatest ja tahtmisest. Siseminister Einbund on koosseisudest ära võtnud, mis kuidagi võtta andis, kuid riigikogule esitatud politsei koosseisudes on veel 54 ametniku võrra vähendusi ette nähtud. Selle järele oleks politsei aparaat viimase võimaluseni pingule tõmmatud, ja kui teda veel tahetakse pingutada, siis hakkab juba rebenema. Kärpimiste võimalustel on ka piir: sellest piirist ei maksa üle minna.

On juttu olnud ka raudteepolitsei kaotamisest. Selle kohta kavatsen lähemas tulevikus selles lehes sõna võtta.

Meie politsei arenemine ja tulevik.

Politsei abidirektor **Joh. Sooman.**

Meie politsei on alles loomise ajajärgus ja selle tõttu tohiks meid huvitada küsimus, kuidas peab ta arenema tulevikus.

Iga mõtleja kodanik räägib sellest, et politseinik peab seisma oma ülesannete kõrgusel. Sellest on õigusega huvitatud riigi seadusandlik-, valitsev- ja kohtuvõimud, eestkätt aga politsei ise oma tervikus, sest temale ei ole ükskõik, missugusena esineb ta tänapäev ja kuidas areneb tulevikus.

Politsei ülesanded riigivõimu toestamisel, korra ja kodanikkude julgeoleku kaitsmisel ja õigusmõistmise alal ei ole väiksed ega kerged, selle juures tuleb politseil alalist võitlust pidada igaveste ühiskonna vaenlaste-kuritegijatega. See on lõpmatu

sõda, kus puudub võimalus kokkuleppeks või rahutegemiseks.

Võimata on aga politseil edukalt tegutseda demokraatlikus vabariigis, kui temal puudub kodanikkude enamuse kui suveräänse võimu usaldus ja poolehoid. Demokraatliku korra nõuetel antavad seadused ja demokraatlik riigikord eelistavad laialisi kodaniku vabadusi, mis seadustega piiratavad ainult üldsuse, heakorra ja riikliku julgeoleku huvides. Seadusandlus ei saa alati eriliselt hoolitseda selle eest, kuidas valitsemise võimu teostajal oleks mugavam omi kohuseid täita. See on ka arusaadav, sest iga kergendus, mis sel alal antakse võimu teostajale, võib osutada raskuseks kodanikule, seega vastolus de-

mokraatliku korra põhimõttega. Seaduste täitmise järele valvamine nõuab aga paljudel juhtumistel administratiiv-võimult erilist kiiret ja julget otsustamist kodanike tegevuse vahelesegamisel, mida tihti peale võiks nimetada — otsustamiseks äranägemise järele. See aga avaldab taktistavat mõju heade vahekordade kujunemisel.

Valitsusvõimu teostaja peabki sellepärast alati oskama õiget momenti tabada vahelesegamisel kodaniku tegevusele, kui viimane enam ei tegutse temale seadustega garanteeritud vabaduste piirides. See on politsei tegevusala ja siin tuleb temal kodanikkudega kõige rohkem kokkupuutumist. Kirjeldatud tegevus nõuab politseinikult kõigi seaduste ja määruste tundmist ja nende õieti tõlgitsemist. Nõuab isiklikku tublidust, ausat ja julget iseloomu, suurt taktitunnet ja enda valitsemist ning peale selle veel palju muud, mida lühidalt nimetame ametioskuseks.

Politsei koosseisu komplekteerimisel on Vabariigi algusest peale püütud seda silmas pidada ja õigusega peab tunnustama, et eesti politsei omas tervikus on arenenud õiges suunas, seistes oma häälekandja „Eesti Politseilehe“ viiendal aastapäeval üleilmilises politsei peres mitte viimasel kohal.

Uue politsei kujundamise määrusega („R. T.“ nr. 177/178 — 1925. a.) ongi kindlaks määratud suun, milles peab arenema meie politsei tulevikus.

Selles määruses ettenähtud nõudmised politseiteenistusse määratavate isikute kohta võimaldavad tõsta politseiametnikkude hariduslist, praktilise oskuse ja isiklike ning erialalise arenemise tasapinda. Selle nõudmise täitmiseks aitab eestkätt kaasa politseikool, kes meil juba mõnegi lennu noori kasvõitlejaid politsei kutsealale on ette valmistanud.

Politseid juhtiva keskkoha siht on alati olnud politsei üldise tasapinna tõstmine. Sellele tuleb aga erilist rõhku panna, pidades silmas meie rahva üldist kiiret hariduslike tasapinna tõusu, et ühel päeval mitte seista tõsiasja ees, kus leiame, et politsei üldist arenemist pole kaasa teinud. Sellest juhitud on praegu riigikogus harutusel olevate politsei koosseisude ja palga normide kokkuseadmisel peetud silmas, et koosseisulised kohad ja palgamäärad annaks võimaluse politseiametnikkudele, kes politseiteenistusala endile elukutseks valinud, teenistuses edasilükkumiseks, mis igat politseinikku rohkem tema

kutse külge köidaks ja võimaldaks politsei juhtidele olevast koosseisust kasvatada hästi ettevalmistatud ja politsei teenistuse nõuetele vastavaid ametnikke. Uus politsei koosseisude sead. eelnõu näeb ette ka politseiametnikkude palkade parandamist, mis võimaldaks neile, vastavalt nende teenistusele enam väärilist tasu kui senini ja annaks rohkem majanduslist kindlustust raskes ja hädasohtlikus töös, mida sisaldab politseiniku elukutse. Praegu on sõna selles asjas riigikogul ja tema, kui maa peremees, peab oma sõna ütleva, kas pooldab ta politsei kirjeldatud arenemise suuna.

Senine seisukord ei või edasi kesta, sest siis kaob võimalus vabanevatele kohtadele paremaid jõude võtta. Kui raske on politseiniku elukutse, näitab juba see, et praegusel tööpuuduse ajajärgul on politsei teenistusest lahkunud, näit 1925. a. — 667 isikut või 34,5% ja 1926. a. — kuni 16. nov. 189 isikut või 10% tervest koosseisust. Need arvud sunnivad tõsiselt järelemõtlemisele ja olukorra parandamisele.

Töörohkusest võiks pilti anda vast maal asuva politseikonstaabli minimaalne tööpäeva pikkus, mis statistilistel andmetel keskmiselt on 11 tundi päevas. Halvem on aga lugu veel linnas — siin ollakse jaanul päeval ja ööl ja seda 5800—6800-margalise kuupalga juures. Nende ridade kirjutaja on meie politsei kohta kuulnud küll head ja halba, aga seda pole veel kuulnud, et keegi oleks etteheiteid teinud, nagu oleks politseinikke, kellel tööd vähe ja selle tõttu nad üleaurused. Viiks liiga pikale puudutada politseil lasuva tööseloomu, kuid lühidalt tuleks tähendada, et kui politseile on kohuseks tehtud riiklike ülesandeid täita, siis ikkagi sellepärast, et need seadustega määratud ja täita tarvilikud, ning nende täitmine politsei kaudu on osutunud otsetarbekohasemaks ja vähem kulukaks kui selleks eriaparaatide loomine.

See oleks ka ühtlasi vastuväiteks päevakorral olevale kavatsusele politseid tegevõimetuks muuta koosseisu kärpimisega. See ei tohiks kuuluda meie politsei tuleviku arenemise programmi.

Politsei otstarbekohaseks arenemiseks on veel hädasti tarvilik muuta praegust pensioni seadust, laiendades kaitseväelaste pensioni norme ka politsei peale. On päris selge, et inimene ei suuda 60 a. vanaduses enam olla korralvõim ja seista postil kodanikkude ja korra kaitsel.

Loodame, et siin vabariigi valitsus ja

riigikogu selle küsimuse kord siiski üldise asja huvides jaatavalt lahendavad. Nende tingimiste täitmine eeldab meie politsei arenemist tulevikus niisuguseks nagu see on nõuetav demokraatliku vabariigi politsei kohta.

Jõuame kord nii kaugele, siis näeb meie kodanik politseinikus oma huvide kaitsjat — tõsist sõpra, ja politseinik tunneb end rahva teenistuses distsiplineeritud ja teadliku korravalvurina. See on meie politsei arenemise siht.

Seltskondliku julgeoleku delegaat.

Politseiinspektor A. Tenson.

Raskeil riigi rajamise päevil sündinud, võitluspäevil arenenud, puudustega võideldud ja ümberkorraldamise, koondamise ja vähendamise tähe all elanud — on meie politsei. Vähe on olnud aastaid rahulikke, vähe aega üldse, et ta oleks võinud põhjalikumalt õppida tundma omi häid ja halbu külgi. Vähe on olnud võimalusi oma ülesannetesse süvenemiseks, enese arendamiseks ja täiendamiseks. Siiski on saadud aru neist nõudeist, mis riigi võim on esitanud politseile, on mõistetud rahva tahtmist politsei tegevuse arendamise suuna kohta, on suudetud luua ja kaitsta kodanikkude rahu ja julgeolekut. On suudetud muuta minevikuks asjad, kus kuritegija kartmata, et teda tabatakse, võis revideerida iga ühe taskuid, võis tungida kallale rahulikule teekäijale ja võtta ta elu ning vara. Seda on saadud kätte ennastsalgava, püüdliku ja hoolsa tegevusega, kusjuures nii mitmed on kaotanud oma elu. Hoolimata isiklikust heaolekust, hoolimata elust enesest, nad täitsid omi kohustusi rahva ja riigi vastu ja varisesid manalasse võib olla ühes paremate lootustega tulevikku. Kuritegija käsi ja tahtmine hävitas nende elu võib olla selle hegemaal minuteil, riisus isalt-emale poja, naiselt — mehe, lastelt — isa ja seda sellepärast, et nad kaitsesid ühiskonda kuritegija kurjade kavatsuste eest. Nad pidid ühiskonna rahu ja julgeoleku lunastama oma eluga. Tuletagem neid siin kohal meele!

Nii on politsei täitnud seltskondliku julgeoleku delegaadi ülesandeid ja sellega aidanud kindlustada usku riigi tulevikku. Ta on teadlik olnud, et kodaniku tunne riigi vastu on tähtsal määral sellest, mida riik temale annab, sest kui-gi ehk võib hukka mõista vaadet „kus

hea, seal kodumaa“, ei saa siiski eitada, et kodaniku ohvritoomise aste riigile on tegelikult harutlusest, mida ta selle riigiga võib kaotada. Riigikodanik, kellele kindlustatud on isiklik ja varandusline puutumatus, seaduslikkus, vabadus ja kaitse, on valmis palju suuremate ohvrite toomiseks, kui see, kes on jäetud saatuse hoolde. Esimene saab riiki kaitsma, kui oma kodu, teine aga jääb selle vastu ükskõikseks. Sellepärast peab riik hoolitsema oma kodanikkude eest ja seda eestkätt julgeoleku ja üldise rahu kindlustamisel. Kodanikul peab olema teadmine, et tema julgeoleku eest on valvel riigi võim. Ta peab võima rahulikult korraldada oma elu ja mitte iga minut kartust tundma kuritegeliste inimete ees. Selles on ka riigi arenemise edukuse ja heaoleku kindlam pant.

Politsei, kui nende ülesannete otsekohene täitja, võtab seega oma peale riigi elus tähtsa vastutuse. Ei suuda ta kodanikkude lootusi ja nõudeid riigi vastu rahuldada, teeb ta riigile kasu asemel kahju, mis pole nii kergesti parandatav, ja võib saada riigile saatuslikuks, seda enam, et politsei on vastutav ka riigi enese julgeoleku eest. Tõstku see politseiametnikkude kohusetunnet, andku jõudu raskustest ülesaamiseks ja ergutagu neis veel suuremat energiat, kui see on avaldunud senini.

Ärgu unustatagu, et meie võitleme mitte kivi huvide, mitte parteide, isegi mitte au, põhimõtete ega ideede eest, vaid võitleme selle eest, mis on meie kõikide elumõte, mis on meie südame paremate omaduste peegeldus, võitleme oma kodumaa heaoleku ja rahu eest.

Need on mu mõtted „E. Politseilehe“ viiendal aastapäeval.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**

Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s e d.

- Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:**
- L a u p m a n n**, Miili Abrami t., v. a. Porkuni vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 139. (41856)
- B ä r e n s o n**, Voldemar Ado p., v. a. Paasvere vallaval. 12. 7. 20 a. nr. 1186. (41855)
- V o l l m ü l l e r**, Joosep Hansu p., v. a. Haljala vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 296. (41951)
- P i h l a p**, Alma Juhani t., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 21. 9. 20 a. nr. 7142. (41953)
- E s t o**, Johannes, v. a. Rakvere linna pol. ülemalt 9. 4. 20 a. nr. 5038. (41954)
- K ü b a r**, Rosalie Jaani t., v. a. Vana-Roosa vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 401. (41956)
- K r e e m a n n**, Kristjan Jakobi p., v. a. Sõmeru vallaval. 20. 6. 19 a. nr. 1451. (41957)
- K ü n n a p a s**, Selma Jüri t., v. a. Tori vallaval. 1919 a. nr. 275. (41958)
- T r u u**, Emilie Johannese t., v. a. Jõhvi vallaval. 1921. a. (41959)
- K ö r g e s a a r**, Tõnis Jaani p., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 2. 1. 20 a. nr. 135. (41960)
- M a n g u s**, Hans Hansu p., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 7. 5. 20 a. nr. 770. (41961)
- L e p p i k o**, Julius, v. a. Rägavere vallaval. 5. 3. 19 a. nr. 510. (41962)
- L u l l u**, Heinrich Gustavi p., v. a. Raudtee pol. 2. jsk. ülemalt 1922 a. nr. 2713. (41963)
- P e e t s o n**, Otto Jaani p., v. a. Hallinga vallaval. 13. 12. 24 a. nr. 155. (41964)
- M u r i k**, Anna Jaagu t., v. a. Karksi vallaval. 28. 2. 20 a. nr. 462. (41965)
- L e p p i k**, Anna Joosepi t., v. a. Vana-Põltsamaa vallaval. 27. 12. 19 a. nr. 397. (41966)
- B u i l**, Indrik Benjami p., v. a. Mõisaküla alevival. 31. 12. 25 a. nr. 220/286109. (41967)
- T i l k**, Velli Johani t., v. a. Pärnu linna pol. komissarilt. (41969)
- T a m m a n n**, Aleksander Hendriku p., v. a. Taali vallaval. 6. 4. 23 a. nr. 69. (41970)
- R e n t m e i s t e r**, Marie Jaani t., v. a. Sindi alevival. 23. 8. 21 a. nr. 180. (41971)
- O l d e**, Johannes Jaagu p., v. a. Kilingi vallaval. 13. 6. 24 a. nr. 185. (41973)
- S o n k**, Hans Karli p., v. a. Kilingi vallaval. 21. 4. 25 a. nr. 346. (41974)
- K u m m i**, Jaan Karli p., v. a. Abja vallaval. 30. 6. 20 a. nr. 388. (41976)
- K e l l e r**, Tõnis Madise p., v. a. Kõo vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 712. (41977)
- R e i n h a n s**, Jaan Antoni p., v. a. Juuru vallaval. 22. 12. 19 a. nr. 480. (41978)
- I v a s k**, Abram Andrese p., v. a. Kunda-Malla vallaval. 22. 1. 26 a. nr. 557. (41979)
- T a s a n e**, Aleksander Tõnise p., v. a. Tori vallaval. 3. 1. 20 a. nr. 49. (41980)
- T a s a n e**, Maria Mihkli t., v. a. Tori vallaval. 3. 1. 20 a. nr. 50. (41981)
- S c h o b e r g**, Marie Juhani t., v. a. Tahkuranna vallaval. 26. 6. 23 a. nr. 82. (41983)
- P o s t**, Karl Andrese p., v. a. Tammiste vallaval. 28. 2. 23 a. nr. 20. (41984)
- P u r k**, Karl Jaani p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 7. 9. 23 a. nr. 1956/87900. (41986)
- L o o p e r**, Marie Hansu t., v. a. Voltveti vallaval. 2. 12. 19 a. nr. 218. (41987)
- L j u b i m o v**, Antonina Antoni t., v. a. Vasknarva vallaval. nr. 225. (41989)
- T i l k**, Elisabeth Jaani t., v. a. Tori vallaval. 1922 a. nr. 210. (41990)
- S i s t o k**, Hans Mihkli p., nr. 207. (41991)
- K u p p**, Anette Kristiine Madise t., v. a. Sõmeru vallaval. 6. 12. 19 a. nr. 521. (41996)
- P r e m s**, Linda Jüri t., v. a. Vihula vallaval. 2. 3. 20 a. nr. 884. (41998)
- M a r k**, Heinrich Jaani p., v. a. Saksi vallaval. 1923. a. nr. 71. (41999)
- P l e y**, August Ernsti p., v. a. Saksi vallaval. 1920 a. nr. 592. (41999)
- O a g o**, Marie Tooma t., v. a. Haapsalu linna pol. jsk. ülemalt 18. 12. 19 a. nr. 2378. (42002)
- R a n d f e l d t**, Elisabeth Priidiku t., v. a. Haapsalu linna pol. jsk. ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 2005. (42001)
- J o h a n s o n**, Marta Annuse t., v. a. Valga linna pol. 21. 1. 20 a. nr. 5579. (42052)
- K r a n i c h**, Albert Jakobi p., v. a. Raudteede pol. ülemalt 19. 1. 19 a. nr. 6241. (42055)